

Štev. 21.

Leto 4.

Izhaja dvakrat na mesec.
Naročnina četrletno 12 dinarjev.

Uredništvo in upravljanje:

Ljubljana, Miklošičeva c. (palača Delav.
zbornice), kamor naj se tudi pošiljajo rukopisi.

Svoje pravice bodo uveljavili železničarji le z združeno močjo. Zavedajte se tega, trpini in organizirajte se vsi v USŽ.

Ne samo dolžnosti, nego tudi pravice.

Dasi smo v dvajsetem stoletju, dasi se povsod govori o kulturnem razvoju, dasi vsak, ki je pogledal v univerzo in celo samo v srednje šole, sam sebe šteje za kulturnega človeka na debelo, humanega, socialnega in ne vemo kakšnega še od vseh tistih lepo donečih značajev, v praktičnem življenju, tam, kjer bi se naj to v resnici pokazalo, če že ne manifestiralo, je ravno obratno.

Človeka, ki ni imel prilike, da bi se izobrazil — o vzrokih in razlogih ne bomo razpravljali sedaj — in je moral prodati svoje delovne, produktivne sile, da se vsaj za silo nasiti, za silo obleče, da za silo nekako živi, kakor človek, se smatra kot neke vrste vprežno živino.

Ni to fraza, ni to demagogija, nego praktičen rezultat lažnjivega govorjenja o kulturnosti, humanosti, socialnosti intakodalje naše današnje javnosti.

Človek je človeku volk, še bolj danes, kakor v preteklih dobah. Močnejši slabejšega izkorišča. In da povemo z besedo, ki je dokazana vsak dan in z vsakim dnem: človek delodajalec izmogočava do skrajnosti in kolikor pač le more človeka delojemalca. Vseeno, ali je ta delodajalec privatnik, ali je javna ustanova. Povsod, bodisi v privatnem, bodisi v državnem podjetju upravlja podjetje človek. In ta človek je izdal zakone, uredbe in naredbe, kako se ima vršiti služba, kako se ima postopati s človekom, ki je v službi in dela za vsakdanji kruh.

In teh naredb, uredb in zakonov se trdno, odločno, do pike poslužuje in jih uveljavlja.

Dani so tudi zakoni o zaščiti delojemalca, kako se mora ravnati z njim, da bi ne bil preutrujen, da bi si lahko oddahnil, da bi lahko bil tudi državljani, ko gre za izvrševanje državljanov pravic in dolžnosti.

In teh zakonov se delodajalec zelo malo poslužuje. Samo toliko, kolikor ga delojemalca sam s svojimi zahtevami k temu ne primora, kolikor ga delojemalca, organiziran v strokovni organizaciji s svojo organizirano močjo k izpolnjevanju zaščitnih zakonov ne prisili.

In čim močnejša je strokovna organizacija, tem strožje se uvažujejo zaščitni zakoni delojemalca.

Če pa to ni, ali če je slaba, če ji delojemalci sami delajo težave in ji mečejo polena pod noge, tem bolj se uveljavljajo samo dolžnosti delavca in tem manj se upoštevajo njegove pravice.

Kako je pri železnici s pravicami in dolžnostmi?

Le pogledimo. Sama suha dejstva. V oktobru mesecu je bilo mnogo železniških nesreč. Kriv teh nesreč je — uslužbenec, osobje. Tako vsaj pišejo časopisi (slovenski so se zadnje čase tega nekoliko odvadili), posebno tisti v Beogradu.

»Osobje je krivo,« se ponavlja zlasti tudi v nepoučeni javnosti.

Akademsko izobraženi zastopniki delodajalca, v tem slučaju državne železnice, so študirali vsaj toliko filozofije, da vedo, da se greh lahko naredi le, če je še kdo, s katerim se naredi ali nekaj, radi česa se ga naredi. V slučaju železniških nesreč (ako vzamemo, da je osobje krivo), pač mora biti krivda in vzrok še tudi drugje, ne samo pri osobju. Ker samo osobje ne bo delalo železniških nesreč kar tako, ko je pa s tem v smrtni nevarnosti.

Zato hočemo tukaj navesti nekatere dokaze, ki bodo jasno povedali, da osobje ni krivo kar meni nič tebi nič, nego je tu krivda in to v vse večji meri drugje.

Na primer:

V Brezovici ima kretnik vršiti svoj posel v turnusu 16/24. Če je eden bolan, če bi rad šel na dopust (zakon mu ga določa, socialnost, humanost itd., to zahteva), se ne določi namestnika, da bi vršil njegove posle, nego mora njegovo delo poleg svojega dela prevzeti drugi kretnik in delati s tem 24/24. Ali veste, kaj je to 24/24? Zato se boje delavci železničarji prositi za dopust, ker se vsak boji, da ne bo mogel vršiti poleg svoje še službo svojega kolega, in bo — nesreča. A če je bolan? Potem je 90% sigurnosti, da se mora zgoditi nesreča. A ne po krivdi osobja, nego po krivdi tistih, ki tako službo odločajo.

Hrastnik leži na glavni progi. Mesto turnusa 12/24, je pa 1 mož na postaji celo leto manj, a turnus 18/24. Rezultat? ... Osobje je krivo... Ali res, gospoda?

Ponikva-Poljčane. Vlakojavnica 4, 5, 6, normalni turnus 12/24. Če kdo zboli ali gre na dopust, pa 24/24. V naporni in odgovorni službi sme zboliti šele tik pred smrtjo, a dopusta sploh ne prositi, če se zaveda odgovornosti za varnost prometa. O, socialnost, o, humanost, o, kultura... Progovni čuvaji v Dalmaciji pa vrše službo v turnusu celo 24/12. Nekaj nemogočega, da bi človek v današnjem veku dopustil 16 urni delavnik v odgovorni službi. A vendar, res je!

Povsod pri nas so prosti dnevi ukinjeni. Dopust je omejen. Če je kdo bolan, ni nadomestnika. Ostali ga morajo nadomeščati.

Sistem kazni ni vzgojen. 3 do 5 dnevnih plač se odtegne; pri poškodbah in iztirjenjih so ogromna povračila predpisana. Do 1000 in 2000 Din. Izguba službe in penzije!

In osobje je nesreč, poškodb samo krivo? ...

Če se pri tem še nekoliko pogledimo, če pogledamo, da je tak železničar družinski oče, da ga čaka doma žena, da otročiči pričakujejo očeta, da so njih otroške, drobne ročice, njih očke, njih otroški, sicer skromen, redek smeh, pripravljeni objeti očka, ko se vrne iz službe, potem pač nikdo, ki je duševno inteligenten, ki ni samo na zunanje civiliziran, ne more reči, da je osobje krivo.

Poglejmo drugo stran.

5. oktobra je zapejal tovorni vlak v postaji Zagorje v tovorni vlak. Več vagonov je bilo popolnoma zdrobljenih. Slučajno, res slučajno ni bilo človeških žrtev. Škoda pa ogromna.

In kdo je kriv? Osobje? Bilo je res obdolženo, zato suspendirano, dasi ni na njem najmanjši krivde.

10. oktobra bi se v Zagorju lahko zgodila še strašnejša nesreča. Brzovlak bi lahko z vsemi potniki iztiril. Ker je nevihta izruvala drevo in ga vrgla na progo. Po naključju je čuvaj to pravočasno zapazil in tako prihranil ne samo materijelno škodo, nego obvaroval tudi mnogo človeških življenj. Tega pa seveda niso suspendirali — če se mu pa bo to priznalo v povišanje, se nič ne sliši. Storil je svojo dolžnost in...

In tretja stran, kaj pravi?

V Zidanem mostu je pomožni premikač Franc Škofic 23. oktobra spe-

njal vozove. Vsled slabega kavlja pri čelnih vratih voza so se ta odprla in ga je premog podrl in vrgel pod kolesa. Razmesarilo mu je nogo ter je nato izkrmavel.

Kdo je kriv? Osobje? Ta nesrečni pomožni premikač? Ali je on kriv, da je bil slab kavelj pri čelnih vratih? Moral je v grob. Oče in mati nesrečneža, starčka, ki sta v sinu imela pomoč, neke vrste penzijo, da se tako izrazimo, sta prepuščena samemu sebi. In suspendiran, kaznovan, kdo je v tem slučaju? Komu je predpisana povrnitev škode — življenja mladega človeka, delavca? Satirično se sliši, ali res je: očetu in materi, starčkoma, ker sta bila tako drzna, da sta ga rodila, je predpisana povrnitev, t. j. z izgubo sina pomočnika jima je odvzeta pomoč. Ker delodajalec ne priznava nobene odškodnine — čeravno odgovarja za vozovni park.

Na zagrebškem kolodvoru je 22. oktobra t. l. strojni ključavničar delal ob 10. uri zvečer na savskem kolodvoru in zašel pod lokomotivo, ki je razvrščala vagon. Lokomotiva ga je zgrabila za glavo in ga vrgla ob stran, tako, da je dobil težje poškodbe. Prepeljali so ga nezvestnega v zelo nevarnem stanju v bolnico. Tako poroča »Jutro«.

Ali se je po njegovi krivdi to zgodilo?

23. septembra je bil v Lazah na progi od vlaka ubit pomožni delavec železničar Karl Jančar.

24. oktobra v Šiški razmesarjen od vlaka vlakovodja Dobrovoljec.

24. oktobra blizu Rakeka iztirjenje tovornega vlaka — brez človeških žrtev.

Ali naj še naštevamo?

Kjer so smrtni slučaj, je »ugotovitev« delodajalca: Vsled lastne nepredvidnosti ali nesrečen slučaj. Če je materijelna škoda pa: Osobje je krivo. Predpiše se kazni in povračilo škode. Samo uprava, samo delodajalec, samo sistem ni nikdar in nikjer kriv.

Tako je danes, v letu 1929 po Kristu, v dobi socialnih domišljij, humanih fraz in kulturnega bahanja, ki obvladujejo cel svet.

Železničarji, premislite in poglobite se v to in se organizirajte.

Organizacija je protiutež vsem krivicam, ki se vam gode in ki vam jih delajo.

Organizacija stavi parolo:

Ne samo dolžnosti, nego tudi pravice.

In parola se bo uveljavila po moči vaše zavednosti in organiziranosti.

Organizovana samopomoč.*

Pitanje pravnog položaja železničarja osobja za nas ima skroz praktičan značaj. Naša je zadača da propovedamo i pripremamo organizovano samopomoč kod svih radnika i nameštenika. Teren za takav rad nije jednak kod osobja čiji je položaj javnopravni i kod osobja čiji je položaj privatnopravnog karaktera.

Kod osobja sa javnopravnim karakterom smatra se da oni nemaju pravo na upotrebu koalicione slobode, do mere da kolektivno napuste rad, kao što, n. pr., mogu to da učine radnici i nameštenici privatnopravnog karaktera.

To pravo traže za sebe danas javni činovnici u Nemačkoj, Austriji, Francuskoj i t. d. Mi u njega, međutim, nećemo da ulazimo. To je stvar državnih činovnika, oni neka o njemu vode računa, kao neposredno zainteresovani, ako to nadu za shodno.

Mi tražimo samo punu slobodu organizovanja za železničko osoblje regulisano in neregulisano.

Razume se da mi pri tome imamo u vidu da upotreba koalicione slobode u svojim krajnjim konzekvencijama, kao na pr. u kolektivnoj obustavi rada, nije isto što i upotreba koalicione slobode u jednoj opančarskoj radionici ili u krojačkom salonu. Ali upravo zato jer to nije isto, i nameće se potreba da se stvore zakonski forumi koji bi imali dužnost da, tretirajući poslodavca i nameštenike i radnike javnih preduzeća kao ravnopravne faktore, posreduju u svima sporovima iz radnih odnosa u cilju da se na vreme nađe pravilno rešenje i izbegnu svi veći i teži sukobi koji potresaju društvo kao celinu.

A kad nam se na takav zahtev odgovori: da su železničari državni činovnici, pa da zato ne mogu uživati slobode koalicije kao radnici i nameštenici u drugim privrednim preduzećima, mi moramo da postavimo pitanje pravnog položaja osobja u službi državnih železnica, da

bismo utvrdili granice njihovog prava na organizovanu samopomoč.

Ing. Stefanović, u knjizi »Naše železnice«, veli o tome:

»U ovom redu ideja neće biti od malog interesa ako kažemo da lični izdaci u našim železnicama dostižu jedva 45% od sveskolikih izdataka, na suprot svima železnicama na svetu, gde se oni kreću od 60% ka 70% i više. Jedan kočničar zajedno sa kilometražom teško da pretera 800, a retki su mladi saobraćajni činovnici koji imaju 1200 dinara mesečno.«

Za oko jednu trećinu, dakle, domaći budžeti našeg železničkog osoblja podbacuju već godinama. Život sveden na takvu normalu znači tragediju. U tome još nije izraženo svo zlo. Napori koje naše železničko osoblje izdržava iz dana u dan daleko su veći. Kratka ilustracija kao dokaz: Na jedan kilometar pruge dolazi železničkog osoblja u

Belgiji	17.6
Austriji	15.3
Španiji	10.3
Engleskoj	8.1
Danskoj	7.6
Čehoslovačkoj	14.9
Jugoslaviji	7.2
Bugarskoj	6.1

Izvesno je da gustoća i veličina stanica i broj osoblja po njima zavisi od gustoće stanovništva pojedinih država. Ali je, ipak, neosporno da naše železničko osoblje, pored toga što ima za 1/3 manje plate nego što bi trebalo da ima, izdržava daleko veće napore na radu i savladuje teže i veće poslove nego što to čini železničko osoblje drugih država.

Pored ta dva krupna momenta gde bi organizovana samopomoč železničkog osoblja aktivnošću svojom trebala da pripomogne da se stvore bolji i normalniji odnosi ne samo za njih već i za privredu kojoj oni služe, ima čitava masa pitanja koja posvednevno treba regulisavati u odnosima između podružnog i pretpostavljenog osoblja.

Formalno, železničko osoblje uživa slobodu sindikalnog organizovanja i danas. Ponavljam: formalno; jer je zakonski propisan i tzv. »službeni put«, i odredba da će biti kaž-

* B. Krekić: dio referata na anketi u Beogradu.

Sodrug i sodružice
ko prejimate knjige Cankarjeve
družbe, plaćajte istočasno 20 Din
kot članarino za prihodnje leto.
Poverjeniki
naberite nove člane in dosada-
njih ne izpuštite.

njeno svako ono lice koje bi ovaj put htelo da mimoide; a intervencije drugim putem da se neće uvažavati.

Na čemu smo onda, dakle? Postoji li sloboda koalicije železničkog osoblja ili ona ne postoji?

Pre svega, i iznad svega, organizacija je osoblju potrebna radi njihove zaštite u njihovom najneposrednijem životu, a to je na radu. Ja tvrdim da dve trećine zla koje osoblje kao moru oseća na sebi, dolazi od nepoštovanja ili nepoznavanja postojećih odredaba i propisa od strane pretpostavljenih, i od sitnih šikanacija koje mogu biti svojstvene ljudima koji nisu dorasli za svoj poziv. Ako organizacija nema mogućnosti da se sa svojom intervencijom pojavi na tim pozicijama, pa da, gde god uredba, uspostavlja harmoniju i red u radnim odnosima, onda ona promašava svoje najbitnije zadatke.

Kaže se: Organizacija može da brani interese osoblja kao celine, da u tom pogledu izrađuje predloge i kod merodavnih interveniše.

Ali sad dolazi ovo: ima direkcija koje na predstavke organizacije uopšte neće da odgovaraju!

Mi smo pravna država. Svaki građanin ima pravo da se obrati kojoj bilo vlasti sa predstavkom. Zakon o taksama propisuje u tome pogledu izvesne takse. Vlasti su obavezne da svakom pojedinom građaninu, ako on izvrši odredbe iz zakona o taksama, dadnu pismen odgovor na njegovu predstavku.

Šta je organizacija? Valda: skup pojedinaca koji, svaki za sebe, čine pravne ličnosti, dakle: mnoštvo pravnih ličnosti na čije propisano taksirane predstavke je vlast dužna da

daje odgovor. Moderno društvo upravo zato i daje toliki značaj organizacijama, jer one su znak da se društveni život iz haotičnog individualizma penje na viši, kolektivistički, stepen. Svuda organizacije uživaju prednost, jer se autoritet njihov meri prema broju pravnih ličnosti, jedinica, koje one skupljaju u se kao svoje članove. Organizacija je kolektivna volja mnogobrojnih pravnih jedinica.

A šta biva u praksi naših nekih železničkih direkcija? Biva to: da one ni na propisno taksirane predstavke organizacija železničkih radnika i službenika — neće da odgovaraju, sem to, da po zakonu nisu dužne da odgovaraju na predstavke organizacija.

Ja lično imao sam prilike da doživim ovo: predvodio sam jednu deputaciju Saveza Železničara g. Ministru Saobraćaja. On nas je ljubezno primio, pažljivo saslušao, i poslao načelniku, da mu, kao stručnom licu, stvar izložimo i konferišemo o rešenju. G. načelnik je, međutim, prisutne železničare, članove deputacije, najpre uzeo na popis, da ih službene jedinice kazne zbog toga što su prekoračili službeni put! Posle objašnjenja sa njim o pravu osoblja da i ovim putem interveniše, gospodin je bacio napravljeni spisak. Ali još uvek ima, nažalost, visokih železničkih funkcionera koji onako misle i koji onako postupaju prema organizaciji i organizovanima.

Nespojivi su ovakvi postupci sa pojmom pravne države.

A kako mi, pored svih takvih postupaka prema železničkim organizacijama, ipak jesmo i ostajemo pravna država, jedini je onda zaključak da se postupci izvesnih železničkih direkcija prema železničkim organizacijama nesmijsu da tumače kao postupci državnih vlasti, jer železničke direkcije stvarno nisu državna vlast, već su to postupci poslodavca železničkog osoblja, koji su istovetni sa tolikim postupcima drugih poslodavaca staroga kova koji ne vole radničke organizacije.

Izvlaček iz važnijih določb vojaškoga zakona.

Ker je nedavno izšel nov vojaški zakon, prinašamo v naslednjem izvleček iz tega zakona, da se vedo starši radi svojih sinov ravnati, zlasti kar se tiče oprostitve ali skrajšanja služb. roka:

1. Službovanje v stalnem kadru (kaderski rok) pričinja z 21. letom in traja normalno 18 mesecev v vojski, a 2 leti pri mornarici in pri zrakoplovstvu.

2. Do devetmesečnega dijaškega roka imajo pravico za vojaško službo sposobni rekruti, ki so dovršili univerzo, srednjo ali odgovarjajočo strokovno šolo ali najmanj šest razredov gimnazije ali realke, vsi ti pod pogojem, da v devetmesečnem roku uspešno končajo šolo za rezervne oficirje.

3. Skrajšani kaderski rok je predviden za dijake, za katere znaša 9 mesecev, in za rekrute zrakoplovnih čet, katerim se skrajša rok na 12 mesecev, če se izkažejo s spričevalom kake domače ali inozemske šole o dovršeni pilotazi in pokažejo po enoletnem službovanju dovoljno znanja.

Skrajšani devetmesečni rok je predviden tudi za rekrute-hranitelje, to je za one, katerih oče je že star in za pridobitno delo nesposoben in

ni drugega nad 17 let starega moškega, ki bi skrbel za rodbino.

4. V smislu člena 50. so oproščeni vojaške službe: a) stalno nesposobni; b) začasno nesposobni, če do 25. leta starosti niso postali zopet sposobni; c) rekruti, ki so do 25. leta starosti edini hranitelji svoje rodbine in žive od poljedelskega posestva ali osebnega dela in ne plačajo nad 120 Din neposrednega davka.

11. Odgoditev kaderskega roka se dovoli rekrutom-dijakom, če jih odsluženje kaderskega roka zadene v študijski dobi, toda najdalje do 27. leta starosti. Odgoditev roka je dalje dopustna rekrutu, če ga brat služi istočasno kaderski rok, tako dolgo, da se vrne brat. In končno je predvidena odgoditev kaderskega roka rekrutu, ki vzdržuje sodno zaporno kazen. Če traja kazen preko 27. leta starosti, se rekrut ne pozove več v kadersko službo, marveč mora plačati vojnico, a se istočasno vpiše v operativno vojsko. Posebne določbe vsebuje zakon glede kaderskega roka izseljencev. Izseljencem, ki žive v kaki evropski državi, je dopustna odgoditev roka do 23. leta, izseljencem v prekomorskih državah pa do 27. leta starosti.

Podelitev službene obleke.

Prvi oktober je minil, pavšal za službeno obleko je bil izplačan in tekom oktobra so se vrstile pritožbe za pritožbo. Sistem štedenja se danes izvaja že v takem pravcu, da je ponekod naravnost smešno. Od uslužbencev se zahteva, odkar se plačuje nekaterim kategorijam borih 600 Din, drugim pa niti pare, lepa službena obleka, grozi se s kaznimi, z odtegnitvijo od vlakospreme službe in sl. Zavedno je pokopan nekdanji princip, ki je v slučaju nejasnosti posameznih predpisov odredal, da naj se predpis tolmači v korist osoblja.

Ze lanko leto je naš savez vložil na direkciju vlogo radi izplačila pavšala čistilcem baterij, to je onim nesrečnejem, ki jim je naša ljubljanska direkcija podelila ta

niso dobili pavšala in pozivamo načelnika gradbenega oddelka, da se vendar enkrat zanima za to kategorijo in pavšal za obe leti izplača.

Kako kunštni so gospodje na direkciji je dokaz drugi slučaj: Premikač, ki je bil nastavljen 20. marca 1929, je tedaj dobil pavšal za nabavo obleke v znesku 600 Din in sedaj 1. oktobra zopet redno pomoč 600 dinarjev. Tukaj je postopanje direkcije pravilno in odgovarja zakonu. Drugi premikač pa je bil nastavljen 1. aprila 1929, torej 10 dni kasneje, on pa letos ni dobil pavšala v znesku 600 Din. Gospodje baje motivirajo to svojo pametno odločitev z utemeljitvijo, da ne more nikdo dobiti tekoma enega budžetnega leta izplačan pavšal za nabavo obleke in redno pomoč. Ne vemo, kje se gospodje to pogruntali, vemo le to, da je prva pomoč določena za nabavo obleke, nadaljna redna pomoč pa za vzdrževanje, popravo in spopolnitev službene obleke. Pravilnik in tozadnja okrožnica direkcije jasno odredjata, da se ob nastavitvi izplača prva pomoč in prihodnjega 1. oktobra pa redna pomoč. Ne vemo, kaj je tu tolmačiti, ker je besedilo jasno in pozivamo direkciju, ki je okrožnico z gornjim besedilom izdala, da jo tudi drži.

Za odpušćene železničarje.

Ze neštetokrat in povodom nastopa vsakega ministra saobraćaja smo se obrnili na ministra s predstavkami radi po stavki leta 1920 odpušćenih železničarjev. Tudi na sedanjega ministra saobraćaja smo potom centralnega sekretarijata Delavskih zbornic vložili predstavku, v kateri smo opozorili g. ministra zlasti na one žalostne slućaje, ko so železničarji, ki so bili odpušćeni po 20 in večletni službi, že umrli in so ostale njihove družine, ki niso nič zagrešile, v najvećji bedi.

Vprašanje odpušćenih naj se reši na sledeći način:

1. Nastavljeno osoblje, ki z dnevom odpušćanja ni imelo že 10 let priznanih za pokojnino, naj se sprejme za gotov čas v poizkusno službu in če se izkaže sposobno, naj

In tretja kategorija. To so vozopisci, ki so že po zakonu najbolji udarjeni, ker ne spadajo med eksekutivno osoblje. Tudi pri njih je samo naša direkcija v Ljubljani naredila izjemo. Razdelila jih je v vozopisce in manualiste (kako lepo doneć naslov, in ti ljudje se še pritožujejo? Op. uredn.). Vozopiscem je podelila pavšal, manualistom pa ne, češ, Vi ste pisarniško osoblje, Vam ne pripada. Da se godi temu osoblju očita krivica, je jasno svakemu, saj večkrat pride slućaj, ko mora nadomešćati vozopisca v zunanji službi, tekati po postaji, vršiti del službe vozopiscev, ker je pać tako razdeljena in ker je naša direkcija temu delu vozopiscev dala »lepo doneći naslov«, si hoće prišćediti pri svakem 600 D. Vozopisci se za naslov lepo zahvaljujeto ter zahtevajo svoj pavšal.

Ne bomo apelirali na socialni ćut, humanost gospodov na direkciji, ker to nima smisla, opozorili bi jih le na eno: Budite takrat, ko gre za pravice osoblja vsaj toliko toćni, kakor kadar gre za dućnost osoblja. Vi znate poiskati vse eventualne izjeme, znate kršiti osemurni delavnik v interesu prometne naprave, znate obćutno kaznovati, znajte istočasno vsaj osoblju dati to, kar pravilniki predpisuju, saj je itak malenkostno.

se prizna za stalno in se vštejeto prejšnja službena leta.

2. Ono osoblje, ki je ob ćasu odpušćanja iz službe že imelo pravico do penzije, naj se vpkolji z onimi leti, kolikor jih je imelo v ćasu odpušćanja.

3. Vdovam, odnosno družinam uslužbenecv, ki so po odpušću iz službe umrli in so že imeli pravico do penzije po tedanjih predpisih, naj se prizna penzija.

Upamo, da je po devetih letih trpljenja in bede že zadošćeno pravici, ki je leta 1920 marsikatero popolnoma nedolžno pahnila na cesto le zato, ker so bili solidarni v borbi za kos kruha in niso zagrešili nič već kakor vsi ostali tisoći in tisoći železničarjev, ki so enako šćavkali.

Vijesti obl. sekretarijata Zagreb

Zagreb.

U utorak 22. oktobra održala je podružnica Zagreb kol. Sava vanredno uspeli sastanak železničara u prostorijama gostione Halapir na Selskoj cesti. Sastanku je predsjedao drug Uštar. Pozdravivši skupljene naglasio je, da sastanak ima da raspravi 3 toćke: izvještaj sa intervencije kod Ministra Saobraćaja u Beogradu, dalnji zadatci organizacije i popunjeno odbora. Po prvoj toćci dao je rijeć drugu Brliću, delegatu Saveza u intervenciji kod g. Ministra Saobraćaja.

Drug Brlić podnio je iscrpan izvještaj o svima predstavkama, koje su g. Ministru Saobraćaja podnešene, te cijeli tok razgovora, koji je delegacija sa g. Ministrom izvršila. Mišljenja je, da će intervencija imati uspjeha, jer je g. Ministar u tome smjeru delegaciji dao obećanja i naglasio, da smatra popravku moralnog položaja železničkog osoblja kao svoj prvi i najvažniji zadatak. Drug Brlić preporučuje, da se u radu na dizanju organizacije i izvođenju njenih akcija mora istrajati, jer je moćan Savez najsigurnije jamstvo, da će data nam obećanja biti iskupljena i da uspijemo u našoj borbi.

Izlaganja druga Brlića bila su od svijui prisutnih živo odobravana. Po drugoj toćci govorio je opširno drug Pongračić. Kratkim govorom pojasnio je moralno i materijalno stanje u kojem se železničari nalaze. Osvrnuo se na plaće, koje su za 30 do 40% manje od predratnih, te na dućnosti, koje su za toliki procenat većće. Manje plaćeni, a više iscrpljeni na radu, železničari danas predstavljaju ne samo materijalno najslabije stojećii dio naših radnika, već su i najviše izrabljeni dio nacije. Kao u drugim zemljama, gdje je položaj železničara bolji, a takav se postigao samo živim radom kroz organizaciju, i mi moramo ići istim stopama. Kroz organizaciju i kroz svagdanju borbu moramo kroćiti napred.

Time je glavni dio sastanka bio završen. Svi prisutni saglasili su se potpuno sa govornicima. Prišlo se izboru novih članova odbora, pa je odbor sastavljen kako slijedi: Uštar Franjo, predsjednik; Požun Mijo, tajnik; Podkubeušek Ivan, blagajnik i kao odbornici: Serežin Franjo, Kastelec Josip, Praznik Antun, Hanin Franjo, Jež Ludvig, Antonćić Franjo i Gorjan Adolf.

Sunja.

U nedelju dne 6. oktobra održali smo vanredno dobro posjećen sastanak železničara. Na njem je drug Ivanćić podnio izvještaj o predlozima našeg Saveza za novi Zakon, za radnički Pravilnik, za Pravilnik o odijelu, o kilometraži itd. Ujedno je protumaćio predstavke, koje su podnešene g. Ministru Saobraćaja putem delegacije našeg Saveza. Izvještio je o obećanju g. Ministra za saziv ankete, na kojoj bi se raspravili po Savezu in po Ministarstvu izrađeni predlozi. Saziv ankete biti će jedan od velikih uspjeha našeg Saveza, pa da bi pomoću nje postigli i korisne rezultate, potrebno, da našu organizaciju još više učvrstimo. Na tome, da se Savez ojaća, treba svi da radimo.

Posle govora druga Ivanćića razvila se slobodna rasprava po raznim pitanjima. U raspravi je najviše iznešeno žalba na postupak nekih predradnika, koji sa radnicima, naroćito prema organizovanim, postupaju brutalno i izazivaćki. Za najmanju malenkost prostaćki ih kunu, a za zakašnjenje od jedne minute tjeraju ih kući za ćitavog pol dana. Istovremeno, dok se sa radnicima ovako postupa, zakašnjuju predradnici po pol i više sata, a da ih zato nitko ne kori niti im oduzima nadnicu. Sastanak je zakljućio, da se na takav postupak predradnika prema radnicima upozori nadlećne ovim putem, pa ako se ne poprave i ako prema radnicima neće postupati bolje i kulturnije, to će se naredna žalba učiniti drugim putem i na druge faktore.

Šibenik.

U sreu dne 16. oktobra održali smo veliku železničarsku skupšćinu. Skupšćini je predsjedao drug Krnić, a ujedno je podnio i glavni referat o izvršenoj intervenciji kod Ministra Saobraćaja u Beogradu, razjasnio je podnešene predstavke i predloge, a istovremeno je proćitao i rezoluciju od 8. X. o. g. koja je bila podnešena ispred Obl. Sekr. Direkciji u Zagrebu. Dalje se je opširno osvrnuo na prilike u bolesnićkom fondu, iznjevši ujedno mnoge žalbe i prigovore, koje ćlanstvo prema fondu ćini. U Šibeniku i blićoj okolini o fondu se govori samo kao o jednoj izrabljivaćkoj instituciji, koja od železničara mnogo uzima, a ništa im ne daje. Naglašuje, da su takvom stanju bolesnićkog fonda najvećii krivci ljudi iz na-

cionalnih organizacija, koji su u fondove došli na jedan nesolidan način. Fond će odgovoriti svojoj svrsi i šnjime će biti željezničari zadovoljni tek tada, kad će im biti omogućeno, da i oni u fondu dodju do izražaja preko svoje strukovne organizacije i preko vlastite snage.

Sa ovim razlaganjima druga **Krnića** saglasila se sva skupština. Iza toga razvila se rasprava po raznim lokalnim pitanjima. Ložionički radnici apelirali su, da se i o njihovim pitanjima vodi briga, a oni će svi pristupiti u članstvo Saveza, jer je Savez jedina organizacija, koja korisno za željezničare radi. Kao velika nepravda prema ložioničkim radnicima iznjeto je, što ih se sili da svakodnevno **rade prekovremeno**, a da im se prekovremeni rad ne naplaćuje. Zaključeno je zatražiti, da se prekovremeni rad naplaćuje u smislu postojećih propisa, a ne da se propisi krše na štetu radnika. Velika nepravda čini se i pružnim radnicima, koji stanuju po 30 kilometara udaljeni i kojima se prijeći, da večernjim vlakom podju svojoj kući. Time ih se sili da noće u Šibeniku, što za njih predstavlja fizičko i materijalno šikaniranje, a to je u toliko nepotrebno, jer radnici imaju mogućnosti, da se jutarnjim vlakom pravovremeno na poslu nadju, a ako bi vlak kasnio, oni pristaju, da im se radni dan produlji. Glede predugog i prenapornog radnog dana pružnih stražara još uvijek nije ništa izmijenjeno na bolje. Zaključeno je poduzeti odlučne korake, da im se radni dan snizi na izdržljivu mjeru. Dalje je zaključeno poraditi na tome, da se osobnim vlakovima Šibenik—Perković dodijeli još jedan zavrata, jer je samo jedan previše opterećen manevrom u stanici Perković. On mora skidati i skapćati kola sa zagrebačkog i splitskog vlaka te ih kapćati na šibenički, postavljati zaglavne signale na zagrebački vlak itd. Za jednoga čovjeka je to previše naporno, uslijed čega trpi i sama služba, jer uslijed pravovremenog nesvršavanja tih dužnosti moraju i vlakovi kasniti. Pod konac još je zaključeno, da se poduzme sve mjere, da bi mogla podružnica za svoje članove urediti prostoriju za sastajanje i za čitaonicu. Mjesto da se sastajemo po birtijama i gostionama, sastali bi u svojim prostorijama.

Sastanak je zaključen sa apelom na sve drugove, da živo saraduju u Savezu, da budemo moćni i čvrsti, što je bezuvjetno potrebno, ako želimo imati uspjeha.

Osiijek.

Posle duge stanke izvješćujemo Vas, da nastaju sve bolji izgledi za razvitak naše organizacije u Osiijeku. Velika anketa u Beogradu, konferencije saveznih sekcija i brojni zborovi, koje je Savez u zadnje vrijeme održao diljem zemlje, povoljno je utjecalo na oživljavanje simpatija za Ujedinjeni Savez, pa se nadamo, da će u naše redove pristupiti povećati broj osoblja iz radionice i ložionice, pa i imenovanog, koje se osjeća radnički. Kod staničnog i vlakopravnog osoblja stojimo u tom pogledu najslabije, jer je većina toga osoblja još poluseljak, vlasnik kućica i zemlje, uslijed čega nema u njemu osjećaja solidarnosti. Neki od njih osjećaju se sretnim samo time, što se oblači u uniformu i što smije da nosi svetle pertle, a budući da uz to dobije još i nešto plaćice, to mu je toliko manja potreba za organizacijom. Toga radi očekujemo za sada najbolje uspjeha među radničkim i pomoćnim osobljem, te među strojovodjama, koji sa svojim udruženjem nisu nikako zadovoljni, niti im ono šta vrijedi. Slično je i sa ložničima, i njihovo udruženje je na rasapu.

Nadamo se, da ćemo narednim dopisom već moći, da Vam najavimo održanje javne željezničarske skupštine, na koju nam neodložno pošaljite govornika. — Drugarski Vas pozdravljamo I. K. G. Ž. R.

Dugoselo.

Kao u Križevcima, tako i kod nas osjeća se već dulje vremena živa potreba medjusobne sloge i or-

ganizovanosti. Na našoj stanici ima vrlo malo željezničara, koji su sa svojim stanjem zadovoljni. Male plaće, dug radni dan i naporna služba teško nas pritišću. Pogotovo smo u bijednom položaju mi, koji smo ovamo premješteni iz raznih drugih stanica, te osim kukavne plaće nemamo nikakve druge zarade ni egzistencije. Sve to dalo nam je povoda, da održimo jedan uži sastanak, na kojem smo riješili, da se ponovno organizujemo u naš stari **Savez**. Učiniti ćemo to putem jedne opće željezničarske skupštine, na koju nam izašljite delegata. O točnom danu skupštine obavjestiti ćemo Vas pravovremeno. — Sa pozdravom Lj. Š.

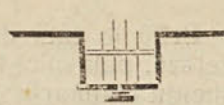
Stečaj bolesničkog fonda.

Pod tim naslovom piše nam jedan željezničar iz Dalmacije slijedeće pismo:

Prije par dana, osjetivši se bolestan, pošao sam saobraćajnome liječniku. Posle kratkog pregleda liječnik je ustanovio da sam bolestan, ali mi nije propisao nikakav lijek. Začudjen, da ne dobijem lijeka, dobio sam odgovor: »Vi ste ozbiljno bolesni, ali Vam nikakav lijek ne mogu propisati, jer sam danas već propisao lijekova za 15 dinara, a smijem propisati najviše 10, kao što mi je uprava bolesničkog fonda naredila.« Na moje inzistiranje, da mi lijek ipak propiše, napisao je konačno recept i pružio mi ga sa napomenom, da si lijek moram sam platiti. »Ako Vam je to nemoguće, tada morate čekati 8 dana, jer prije Vam nebi mogao propisati lijek na račun fonda, jer sam drugim to isto obećao.« Budući da nisam imao novaca, da si sam plaćam lijek, a jer radi karaktera bolesti nisam želio da čekam još 8 dana, tražio sam, da me se uputi u bolnicu. »To je nemoguće. U bolnicu smijem uputiti samo teško ozlijeđene i teško bolesne, a to kod Vas ipak nije slučaj.«

Ne našavši drugog izlaza, sednem narednog dana u vlak i uputim se upravi bolesničkog fonda u Zagrebu. Ispričao sam slučaj i molio, da me se ipak pošalje u bolnicu, jer će to biti za fond jeftinije, a za mene u toliko bolje što ću prije ozdraviti. Ali sam i tu bio odbijen. »To je nemoguće, jer Vas nijedna bolnica neće primiti, budući da smo svagdje dužni.« Zapanjen takvim odgovorom pitao sam: Pa gospodo, da li sam ja što bolesničkom fondu dužan? »Ne, Vama se prinos službeno usteže i ne možete biti dužni.« »Pa dobro, kad je tako, od kuda ja, koji vršim sve moje dužnosti prema fondu, moram ispaštati prije svega to, što mi fond ne daje moja prava, a drugo i to, što je fond nesolidan platac?« Argumentisao sam to time, da, ako članstvo nije fondu ništa dužno, nebi ni fond prema članovima smio biti dužnik. Ali nisam dobio odgovora. Konačno me otpremiše receptom, sa kojim sam podigao lijek na teret fonda.

Vraćajući se kući, mnogo sam razmišljao o svemu, što sam za kratko vrijeme u našem bolesničkom fondu doživio. Stekao sam uvjerenje, da je stanje u fondu toliko na slabim nogama, da je pitanje, da li se ono uopće može sanirati. Ako se takvim gospodarstvom izvjesno vrijeme još nastavi, posledica će biti stečaj bolesničkog fonda, jer je jasno, da će bolnice i razni drugi vjerovnici insistirati na tome, da im se dugovanja namire. A čim to dužnik više ne može, po postojećim građanskim zakonima on je sam dužan, da najavi stečaj. Bilo mi je teško kod pomisli, da se takva šta može desiti toj našoj toliko važnoj instituciji, koja je nama potrebna koliko i nasušni hleb i u koju smo već toliko mnogo materijalno pridonijeli. Pa ipak, to nebi smjelo da se dogodi. Fond treba spasiti od stečaja. Njegovom katastrofalnom stanju najveći su krivci njegovi upravljači, koji već godinama u fondu neodgovorno gospodare. Njih treba fondu skinuti sa vrata. U tome smjeru treba da se ističe naš zahtjev, a ako se tome ne udovolji, onda je stečaj fonda neminovan. — Sa pozdravom Š. D.

VELIKI LJUDSKI KONCERT

priredi orkester delavskoga glashbenega društva „Zarja“ v Ljubljani v dvorani del. zbornice 9. novembra 1929. — Začetek ob 8. uri zvečer. — Vstopnina: sedeži po 15, 10, 8 Din, stojišča 5 Din. — Predprodaja vstopnic v pisarni Strokovne komisije in „Svobode“, Miklošičeva cesta (Delavska zbornica).

Delavke in delavci, preskrbite si vstopnice pravočasno. Koncert bo dal najlepše skladbe. — Nastopilo bo 29 godcev ter delavsko pevsko društvo „Cankar“. Naši delavski koncerti morajo biti dobro obiskani.

Iz obl. sekretarijata Beograd.

Beograd.

Željezničari! Naši bolovi su veliki i svestrani. Plaće su male, kazne velike, službe mnogo, odmora malo, dužnost velika i odgovorna, pravo maleno i još to okruženo.

Kada će biti bolje, z pitavaju se stalno drugovi. Nikad! To je običan odgovor što ga dobijate razgovarajući sa željezničarima. Zgrabili su oni već svu nadu. U organizaciju ne veruju više, jer su ih žuti i kategorijske organizacije dugo varale, političkih partija nema, da im pomognu, lično ne mogu da si poprave o stave, jer su nejaši. I tako čekaju pritišteni, da dođe ono što im je suđeno. Ali mi Vama vikamo, nema sudbine! Ne verujte onima, koji Vas pokušavaju uslaviti sa takvim praznim rečima. Mi sami si krojimo svoje stave. Ne čekajte, jer čekanje i oklevanje jeste ženska osobina, koja ne dolikuje mužu, već učitajte u organizaciju te čekićem obratite Vašu budućnost, da bude što bolja; trgnite se počinite misliti, Va hete svoju zlo i izlечiti.

Imadeo mnogo i pretnog pitanja pred sobom da rešavamo, a za koje smo dosada pokazali malo interesa. Za našu vlastitu stvar trebamo više volje, više uspešnosti, više solidarnosti i hemo uspeli. Mi Vas upozoravamo na to, jer smo si svesni svoje

odgovornosti pred Vama. Za postignuće boljih uvjeta na radu, u našem potrebu je, da smo organizovani u svojoj sindikalnoj organizaciji. Preko ne moramo zatražiti naša prava, te hemo ih i sigurno dobiti kao organizovani faktor. To je naša prva preka p. treba, dok je vreme. Naš savez nam pokazuje stalno put, kojim treba da idemo. Svaki drugi put i svaki drugi način borbe ne hemo imati uspeha, jer nije rukovođen realnim potrebama nas željezničara te prema pravilu ne može imati ni realan uspeh. Savez čini sve što može, ali je i slobodan da nas p. ta, nas koji smo pozvani da mu odgovorimo: „Šta ste Vi do sada učinili, da svoje položaje popravite?“ Robovali smo dugi niz godina žutoj organizaciji, koja nas je slepila te zavaravala od pravo puta i plaća te smo time samo zadržavali rad našeg saveza. Vidite drugovi, takav je bio naš rad dosada, ali sve se dade našom voljom i muševnom odlučnošću popraviti. Trgnimo se iz duševne mračne u koju smo zapali, budimo pioniri i borbi svojih prava, jer жалосно je gledati nas, koji činimo velika dobra narodnoj priredi, kako smo mi, prenosioци тих добара, тако јално запустели. Naša snaga leži jedino u našem broju. Zato prihijmo u svoje redove kud spadamo i tame hemo si stvoriti ugled i bolji život. НК.

Obl. sekretarijat Sarajevo.

Drvar.

U nedjelju 13. oktobra održata je u Radničkom Domu u Drvaru skupština željezničara, na kojoj je osnovana podružnica našega Saveza. Skupštinu je otvorio i istom rukovodio drug Mihajlo Grubor. O značaju i potrebi organizacije govorio je drug Tomo Zima iz Sarajeva. Govor druga Zime prisutni su pažljivo saslušali i sva njegova izlaganja odobrili. Poslije govora druga Zime prešlo se na izbor podružničkog odbora, u koji su izabrani slijedeći drugovi: Predsjednik: Gjuro Petraković, vozovoda; potpredsjednik: Franjo Manek, strojovoda; tajnik: Marko Radujko, vozovoda; blagajnik: Stevan Šobat, strojovoda i bez funkcije: Simo Malbašić, kočničar. Nadzorni odbor: Krsto Milivojević, revizor; Franjo Odak, strojovoda i Pero Letić, vozovoda.

Sarajevo.

9. oktobra sazvala je sarajevska podružnica u Radničkom Domu konferenciju, koja je bila dobro posjećena. Konferenciji je predjedavao drug Milan Tupajić, predsjednik podružnice Sarajevo I, a o dnevnom redu govorili su drugovi Tomo Zima i Gjorgje Gjurić.

Drug Zima govorio je o radu saveza i njegovom nastojanju na poboljšanju položaja željezničara. Da savez u svojim nastojanjima nije imao željenog uspjeha, krivi

su sami željezničari, jer su oni još uvijek u velikom broju neorganizovani i ne vode računa o svom životnom pitanju. Da bi savez u svojim nastojanjima uspevao, treba sami željezničari u tome da ga pomognu. Pomoći ga mogu, pak, samo tako, ako se svi bez razlike na struku nadu u njegovoj sredini. Svakom željezničaru je slobodno da se organizuje i da bude član naše organizacije, jer savez je legalna sindikalna organizacija.

Drug Gjurić, koji je kao delegat pri intervenciji kod g. Ministra Saobraćaja sudjelovao, opširno je izvijestio o svima predlozima, koje je delegacija ministru podnijela. Ministar je obećao, da će sve naše predloge proučiti i srazniti sa predlozima Generalne direkcije, pa ako bude bitnih razlika, da će sazvati anketu, na kojoj će se sva sporna pitanja raspraviti. Po ostalim molbama obećao je posvetiti naročitu pažnju. Tako je na našu molbu odobreno za radnike 25 miliona dinara. Sa ovom intervencijom kod ministra možemo biti zadovoljni, samo se ne smijemo odati pretjeranim nadama i obećanjima, nego moramo naš rad nastaviti. Moramo stalno mjerodavne upozoravati da o nama vode računa, a željezničare upućivati u organizaciju, koja je jedina u stanju da njihov položaj popravi.

Posle govora druga Gjurića predsjednik je zaključio ovu uspijelu konferenciju.

IZ SLOVENIJE.

Nova kategorija uslužbenec v Ljubljani gl. kol.

Prisotnost novega »prometnega šefa« v Ljubljani se vsestrano opaža. Ugotovili smo najprvo, da mož nima dobrega spanja ali morda kaj drugega nanj vpliva, ker v »jasnih, mesečnih nočeh« ga vidimo, kako bega po tiri v poznih nočnih urah. Njegova parola je: **Kakor sem v Mariboru napravil red, ga bom tudi v Ljubljani.** (G. Vrhovec, ali slišite? Če boste imeli protokol o neredu v Ljubljani, že veste, komu se imate zahvaliti.) Če ne bo po noči vse delo dokončano, bodo morali po nočni turi delati kar zjutraj naprej. Zajtrk bo osoblju ljubljanska megla, za nezgode ali iztirjenja bo pa odgovarjal »ljubi bog«, kazni in škodo pa bodo plačali »malomarni, neredni uslužbenci«, saj ima postaja dosti kazenskih odlokov v naprej natiskanih. Tam je treba vstaviti le ime grešnika, drugo je pa že v naprej ugotovljeno, kako je malomaren, neroden, no in g. šarfrichter vstavi le še vsoto dnevnic — in gotovo! Svetoval bi g. »prometnemu šefu«, da odredi, da zaslišanje v bodoče sploh odpade, ker je brez pomena, ker formular za kazenske odloke itak predvideva besede: »Vašega zagovora ne moremo pripoznati.« Naredi naj se turnus za ka-

zni, da bo osobje vedelo, kdaj pride na vrsto in da bo premikač in kretnik, blokovnik, vozopisec itd. začetkom meseca ženi lahko odredil, kak znesek plače odpade na kazni, da z njim ne bo računala.

Na postaji se sedaj osobje prenavlja. Pojavila se je pošast, ki teka po postaji ob vozovih s papendeklom, svinčnikom, šopom časovnic, kangelco in čopičem, sedaj v slabem vremenu še z dežnikom, ponoči z lučjo in to je — **vozopisec.**

Na drugi strani enaka pošast cepeta, ki poleg gornjega orožja stiska pod pazduho še kup računov od celega vlaka in to je — **vlakoprejemnik.** In vrši se tekma za življenje in smrt in koncem vlaka se vname besna dirka, kdo bo prvi, ker »drugi« je že malomaren, uganja pasivno rezistenco, nad njim visi disciplinska preiskava, suspendacija, odpust iz službe, če to »uradno« ugotovi kak višji.

Da res! Vremena Kranjcem bodo se zjasnila! Gospod, ki bo naredil red, kot ga hoče oni od zgoraj, bo sigurno tudi naredil **red napram onim, ki so spodaj!** Da pa na to ne bo pozabil, mu naštejemo najnujnejše preureditve, ki so v »interesu službe same« potrebne:

Proste dneve dobe le uradniki; kaj pa je s prostimi dnevi premi-

kalnega, kretniškega in ostalega osobja? Ali velja predpis le za uradnika?

Dopust se ne daje po potrebi, ampak po nekem čudovitem »vrstnem redu«; gotovi gospodje dobe skupaj po mesec dni, ubogi premikač pa dobi po par dni, pa še vedno mora biti v bojazni, da pride o polnoči avizer in mu ga ukine.

Četrta rezerva naj se vpelje v turnus 12-24, ker le tako se bo dalo delo izvršiti v nočnih urah.

Sedaj pa zaključimo in upamo, da se bo res naredil red na obe strani, kar osobje ravno hoče, ne pa, da bi zakon veljal le tam, kjer so dolžnosti, ampak naj velja tudi tam, kjer so pravice osobja.

Ljubljana.

Pravičnost železniškega odbora, ki podeljuje stanovanje, je res vzgledna. Na Resljevi cesti v Ljubljani je bilo za oddati stanovanje dveh sob in kuhinje ter je bilo seveda mnogo prosilcev. Nešteto je prošelj delavcev in nastavljenec, ki jim grozi de-ložacija ali pa so v skrajno slabih stanovanjih, posamezni z družinami po treh do šestih oseb in vsakdo je pričakoval, da bo to stanovanje dobil eden teh revežev. Vendar železničarji obračajo, železniški odbor pa prevrne, ker najbrže v bližini direkcije palače na Resljevi cesti ne mara videti preveč raztrganih železničarskih otrok ter je nakazal to stanovanje nekemu činovniku III. kat., katerega družina sestoji iz žene. Pa pravite, da ni pravice na svetu. Saj železniški odbor ni kriv, da imajo nekateri železničarji kopico otrok, to je pač njihova privatna stvar, misli g. direktor, ko sodi po svojih lastnih razmerah. Prinašamo ta slučaj v javnost, ker hočemo, da se partizanstvo iztrebi in dobe stanovanja najprej potrebni z velikimi družinami in ko teh ne bo, pa ostali brez otrok.

Kotiček v razvedrilo in poduk.

V našem težkem življenjskem položaju in nepretrganih skrbah in borbah je potrebno, da se članstvo »Ujedinjenega Saveza Železničarjev« tudi vsaj nekoliko razvedri in nasmeje, pri tem pa vendar nekaj profitira in spozna kam spada.

So taki trenutki sicer redki, ali hvala bogu, da se vsekakor najdejo od časa do časa prijatelji, ki za to poskrbe.

Naš prijazen prijatelj »Jugoslovanski Železničar«, ki izhaja po potrebi v zabavo »Ujedinjenemu Železničarju«, je poskrbel za prav prijetne urice.

Da se bodo vsi naši člani in tudi še neorganizirani železničarji malo razvedrili, in istočasno spoznali velike prijatelje železničarjev, »Zvezarje«, hočemo v tem kotičku nekaj izrazitejših dovtipov navesti.

Zadnja intervencija pri ministru prometa gospodom višjim uradnikom roji po glavi. Pravijo, da je »intervencija internacionalcev« izgledala sledeče:

Predstavil jo je Dragiša Lapčević, bivši socialdemokratski poslanec, ki je bil pozneje izključen iz stranke, ter je sedaj takozvani »kulturni delavec«-novinar in po zadržli beograjskih socialdemokratov upravni svetnik pri raznih kapitalističnih podjetjih. »Ujedinjeni Železničar« ga imenuje »sodrug«! (Podčrtal članek sam.)

Takoj v prihodnjem odstavku pa stoji:

... ker je baje v prijateljskih odnosih s sedanjim predsednikom vlade in raznimi drugimi ministri. Mogoče je tudi to vzrok, da ga ne imenuje sodrug... (Podčrtali mi, ker članek ni imel korajže.)

Kaj pravite, železničarji? Najprej je članek jezen, ker imenuje Lapčevića sodruga, točno 8 in 1/2 cm nižje pa je zopet jezen, zakaj ga ne imenujemo sodruga.

Zanimanja vredni možganski preobrti!

Potem pa piše prav debelo:

»Slovenski železničarji naj si sami izračunajo, koliko je bilo v deputaciji železničarjev.«

In navaja:

»Sodrug Jernejčič iz Ljubljane poznamo, sodrug Gjorgje Djurić je sedaj 3 leta izučen profesionist v sarajevski delavnici, Gjuro Brlić je po zadržli sodrugov novi sekretar v Zagrebu, a sodrug Bogdan Krekić je tajnik beograjske delavske zbornice.«

Po mnenju članarja torej ni nihče od teh železničar. Ker Jernejčič je skladišni delavec na postaji Ljubljana; kako pač more biti on železničar. Djurić je profesionist v sarajevski žel. delavnici, torej to ni

železničar. Brlić je tudi delavec v zagrebski železn. delavnici in kajpada — po mnenju članarja — noben železničar. Krekić je odpuščen železničar in to odpuščen vsled delovanja za zboljšanje položaja železničarskega proletarijata (delavcev in nastavljenec), kar seve ne prinaša povišanja v I. kategorijo uradnika a la Deržič, nego odpust iz službe.

Železničarji, ali sedaj veste, kdo se pri Zvezarjih smatra za železničarja in kdo po njihovih metodah sme iti k ministru?

Pri Zvezarjih se namreč železničar začne šele pri »zlatem ovratniku«, to je uradniku, delavcu, profesoristu, služitelju, zvančnik ne eksistira, on ima pri njih edino pravico plačati članarino, intervenirati v Beogradu pa smejo pri ministru le višji uradniki. Pač težko gospodskim zvezarskim možganom, ko naš savez postavlja delavce in profesoriste na čelo organizacije ter jih pošlje k ministru v intervencijo! Pri nas namreč nimamo pred delavci nič zakrivati in jih smatramo za zmogljive vršiti vse funkcije. Značilno za Zvezarje pa je, da so tudi oni šli k ministru in se v svojem časopisu niti ne upajo povedati, kateri »železničarji« so sestavljali njih deputacijo. To pa se boje vsled tega, ker v deputaciji ni bilo niti enega delavca, služitelja ali zvančnika, dasi je šlo za delavski pravilnik! Delavci, kaj pravite na to? Ali naj o Vašem pravilniku res odloča le višji uradnik? Ali boste še plačevali kuluk svojim tlačiteljem?

Sedaj pa zabrenkajo gg. Zvezarji v svojem članku na »drugo struno«.

Med drugimi je značilna pripomba o nekakem krilu komunistov. Je že res. To je danes moda. Če kakemu gospodu kaj ne ugaja, vidi takoj komunizem. Le pogledite zagrebškega advokata dr. Kulčera, ki je sedaj zaprt ravno zato, ker je nekega natakarta denunciral kot komunist in delal to več let — ker je bil njegovi sestri dolžan stanovanje.

Članarju se zdi pojasnilo internacionalcev netočno, ker je po intervenciji sodruga Djurića bil obljubljen tudi kredit poleg drugih tudi izrecno za progovno delavstvo. To članarju ne ugaja, ker — kaj bo progovno delavstvo s kreditom, plačo ima itak lepo. In zato se jezi na našo »netočno« pojasnilo. Fakt pa je, da smo ravno mi prvi opozorili ministra, da manjka kredit za progovne delavce, da preskrbi naknadni kredit.

Da smo zahtevali tudi anketo, jezi članarja zelo. Verjamemo, ali naši delegati so šli intervenirati v korist železniškega delavstva in ne v korist uradnika I. kategorije. Mi delamo pod kontrolo našega članstva, in zato je članarju anketa neprijetna, ker on kontrole svojega članstva (če ga sploh ima kaj) ne mara.

Imenitno pa je to:

Za nastavljen osebo je Savez predložil 4 točke. ... Predložili so g. ministru celoten načrt o drž. prometnem osobju. O tem svojem načrtu sodrugi molčijo kot ribe (podčrtali mi).

Da smo imeli nešteto konferenc, da smo ta načrt razmnožili in ga imajo vsi naši zaupniki, kajpada ne pomeni nič. Morali bi prositi za njih »žegen«, da bi bilo prav.

Naša intervencija je seveda dala »inicijativo« raznim gospodom višjim uradnikom in inženjerem, Čaudarevičem, Deržičem, Ponikvarjem etc. etc. Mahnili so jo v Beograd in intervenirali. O intervenciji za delavce ravno Zvezarji molče kot ribe.

Mi smo zahtevali eksistenčni minimum, personalno komisijo in druge dosegljive pravice — povdarjamo — pa smo zato baje škodljivci in neke vrste izdajalci železničarskega stanu. Mogoče? Predlagali smo, da mora pač tudi nižji nastavljenec dobiti pošteno plačo, eksistenčni minimum — a če je to v škodo gospodom višjim uradnikom in raznim Deržičem, se res nismo brigali. Iz tabel, ki jih misli baje priob-

čiti ob priliki (škoda, da jih že ni), bo to dokazal. Naši zaupniki in po njih vse naše članstvo pa je to že vse preštudiralo, sklenilo, da je tako prav in ... zato pometajo z ljudmi in metodami »Udruženja nacionalnih železničarjev«.

*

Iz okrožnic.

Naročitev listnih ličnih legitimacij.

Glasom okrožnice štev. 142/I od 16. oktobra 1929, morajo vse službene jedinice predložiti direktriji sezname s slikami, in sicer za provizioniste, vdove in sirote od 10. decembra dalje, za aktivno osobje, delavce in njih rodbine pa v času od 15. novembra do 10. decembra. Delavci morajo dati za vsako legitimacijo znesek po 1 Din in za vsak vložek znesek 1 Din. Pravico do legitimacije imajo vsi delavci, ki niso izrečno sprejeti za časna dela pogodbeno, ako imajo eno leto službe, so stari 21 let in so vojašine prosti. Njih družine imajo pravico do legitimacij. Za družino se smatra žena ter sinovi največ do 16. leta starosti, hčerke pa do 20. leta starosti. Ako ne hodijo več v šolo, morajo priložiti potrdilo občine, da žive otroci doma s starši v skupnem gospodinjstvu, in so od njih popolnoma vzdržani.

Pravico do legitimacij imajo tudi miloščinariji in rentniki, ki so služili najmanj 5 let; rentniki poleg tega še, če so 100% delanezmožni odnosno ako imajo potrdilo od zdravnika, da so nesposobni za delo. Provizionisti morajo oddati ob enem s sliko tudi zadnji odrezek poštnega čeka o nakazilu provizije.

Odvzete vozne ugodnosti za prevoz živih delavcem.

Ministarstvo saobraćaja je z odlokom od 17. septembra izdalo tolačenje pravilnika o voznih ugodnostih, s katerim odreja, da delavci sploh nimajo pravice na brezplačen prevoz življenjskih potrebščin v teži 500 kg za zimsko potrebo.

Sprememba zdravniškega okrožja Grosuplje
Z veljavnostjo od 1. novembra 1929 spada pod zdravnika dr. Lapajne v Ljubljani vse železniško osobje, ki stanuje na progi do km 16.220 in sicer s postajami Lavrica, Skofljica, čuvajnica štev. 1 do 4.

Zakon o praznikih (izvleček).

§ 1.

Ob državnih praznikih, ob nedeljah, ob svojih verskih praznikih, označenih v § 3., in na praznik svoje krstne slave državnim uslužbencem ni treba biti v službi, razen v primerih, ki so izzeti z zakonom.

Dopisna šola za Esperanto.

(2. nadaljevanje.)

Odprimo stran 16. Kvara leclono (ge-) Četrta naloga.

Slovnica: Predpoga ge- označuje moški in ženski spol skupno; dodaje se samostalniku, ki znači moški spol v množini: patro oče, gepatroj starši; sinjoroj gospod, gesinjoroj gospoda (gospodje in dame) itd. Označimo esperantske stavke s 1 do 8. Prevod: 1. Ona stanuje pri dedu (starem očetu). 2. Njen oče je mlad. 3. Njeni starši so bili mladi. 4. Stara babica (stara mati). 5. Stari ded in babica. 6. Da, jaz sem tekel skozi salon. 7. Kdo sedi na onem stolu? 8. Včeraj so oni marširali.

Tolmačenje: V 3. stavku pomeni besedica estis pretekli čas, radi tega prevajamo s »so bili mladi«. V 6. stavku istotako »ni kuris smo tekli« itd. Pomena novih besed ne bomo več navajali, ker je že razviden iz prevoda samega. Preidimo na peto nalogo.

Kvina leclono. Na strani 17 se nahaja veliko število esperantskih besed. Numerirajmo iste po vrsti ter zapišimo njih prevod in sicer (esperantskih besed ne bomo navajali, ker ni potrebno):

1. nečak — 2. bratranec — 3. sin — 4. soprog — 5. gospod — 6. gospod (samo) — 7. gospodična — 8. otrok — 9. deček — 10. sorodnik — 11. predpoga (vidi nižje razlago) — 12. tast — 13. tašča — 14. prijatelj — 15. zelo — 16. še — 17. pogostokrat — 18. redko — 19. vedno — 20. mnogo — 21. mnogi — 22. drugi — 23. tudi — 24. prijazen, vljuden — 25. vesel, radosten — 26. človek — 27. ljudje — 28. okrog, okoli — 29. spoštovati, ceniti — 30. šaliti se — 31. jesti — 32. jedilo — 33. večer — 34. govoriti — 35. toda — 36. skrbeti, brigati se — 37. o, glede na — 38. hiša — 39. pes — 40. kletka — 41. pič — 42. truden — 43. priti — 44. k, h — 45. zadovoljen — 46. skoraj, kmalu — 47. po, za (časovno) — 48. ali —

Še nekaj neznanih besed: dormi spati, lito postelja, familio familija, družina, sego stol, loži stanovati, fenestro okno.

Tolmačenje: V prvem stolpcu pod 11 stoji predpoga bo-. Ona pomeni svaštvo pri ljudeh (ki so si v sorodu po žentiv). Primer, besede pod 12 in 13. V drugem stolpcu stoji besedica multe, ki ima končnico -e (je torej prislov na vprašanje kako?). N. pr.: li bele kantas on lepo poje, bone laboras dobro dela.

Ko smo se naučili te besede, preidemo na povest. Čitajmo vse glasno in jasno. Naglas naj leži vedno na predzadnjem zlogu. Prevajajmo vse stavke ter pazimo na sestavljenke besede, n. pr.: dormočambro spalnica itd. Ko smo to povest dobro predelali, začnemo z odgovori in sicer:

§ 2.

Državna praznika sta rojstni dan Njegovga Veličanstva Kralja in dan ujedinjenja.

§ 3.

Verski prazniki državnih službencev so po § 1. ti-le:

1. za pravoslavne: badnji dan, božič (dva dni), bogojavljenje, sv. Sava, veliki petek, uskrs (drugi dan), Djurdjev dan, Spasov dan, sv. Cirilo i Metodije, Duhovi (drugi dan), uspenje presvete Bogorodice (velika Gospojna) in sv. Nikola;

2. za rimske katoličane: božič (dva dni), novo leto, sv. Trije Kralji, sv. Jožef, vnebohod, velika noč (drugi dan), Telovo, sv. Peter in Pavel, sv. Ciril in Metod, veliki Smarten, Vsi sveti in Brezmadežno spočetje blažene Device Marije;

3. za grške katoličane: badnji dan, božič (dva dni), sv. Trije Kralji, veliki petek, velika noč (drugi dan), vnebohod, sv. Ciril in Metod, binkošti (drugi dan) in Brezmadežno spočetje blažene Device Marije;

4. za evangeličane: božič, veliki petek, vnebohod in praznik reformacije;

5. za muslimane: ramazanski bajram (tri dni), kurbanski bajram (tri dni), mev-lud in I. muharema (novo leto, en dan);

6. za žide: pasha (prva dva in poslednja dva dni), roš-ašana (dva dni), jon-kipur (poldrugi dan) in ševuot (dva dni).

§ 4.

Ob državnih praznikih in ob nedeljah se v državnih uradih, zavodih in napravah praviloma ne vrši redno delo. Od 9. do 11. ure opravljajo dežurni uslužbenci nujne in neodložljive posle.

Ob verskih praznikih, naštetih v § 3., vrše državni uradi, zavodi in naprave praviloma svoje redno delo z uslužbenci, ki nimajo na ta dan svojega verskega praznika. Če v sestavi urada ni uslužbencev druge vere ali jih ni v zadostnem številu, da bi se vzdrževalo redno delo, je postopati tako, kakor je predpisano za državne praznike in za nedelje.

Starejšina razporeja po vrsti državne uslužbence na nedelje in praznike.

V nujnih in neodložnih primerih morajo vršiti državni uslužbenci svojo dolžnost ob vsakem času, ne glede na nedelje in praznike.

A) Respondu per ies! Odgovori z da! Na vsa vprašanja pod tem naslovom moramo odgovoriti z »da«. Ta vprašanja naj bodo naša prva konverzacija v Esperantu ter od teh vežb je mnogo odvisna hitrost, s katero se bomo naučili govoriti. Pazite! Besedica per (od A) se prevaja isto kakor kun, razlika je samo ta, da pomeni per s, z (orodje, s pomočjo), kun pa s, z (spremstvo). N. pr. Mi tranças per trančilo reżem z nožem, mi venas kun la patro pridem z očetom (v spremstvu).

Potem sledijo vprašanja s per ne! z ne!; per nomo de persono! z imenom osebe (o kateri mislimo govoriti); per nomo de objekto! z imenom predmeta ter per nomo de loko! z imenom kraja. Na ta vprašanja si moramo sami sestaviti primerne odgovore. S tem nam je dano polno svobode, da si namreč prikojimo odgovore po že pridobljenem znanju Esperanta.

Opozarjamo Vas na važnost takega učenja, to je hitne konverzacije s pomočjo teh vprašanj. Čitajte večkrat in to glasno, da se priučite ne samo jezika, ampak tudi uho. Dobro bi tudi bilo, če bi se dva sp-stala, od katerih eden vpraša, drugi pa odgovarja. Posebno težje stvari je dobro tako vežbati. (Nadaljevanje sledi.)

Železničarski koledar za leto 1930 je izšel.

Te dni smo razposlali vsem podružnicam v Sloveniji slovenski železničarski koledar za leto 1930, kolikor so ga naročile. Cena koledarja je le 10 Din. Nadaljena naročila koledarčka naj se pošiljajo na naslov: Ljubljana, poštni predal 280.

Priporočamo vsem železničarjem, da si ta koledar nabavijo, ker jim bo služil kot važen pripomoček ob vršenju službe. Potrudili smo se, da sestavimo izvleček vseh važnejših predpisov, ki urejajo pravice železničarjev. Važno je za vsakega, da koledarček prebere, da bo znal varovati svoje interese, da pride pravočasno do svojih pravic.

Sto strani strokovnega vestnika obravnava vse važne predpise o provizijskem fondu za delavce, vračunanju let delavcem, odmeri penzije, bolniški blagajni, voznih ugodnostih, sporednih pridelavstvih, napredovanju, dokladah, predpisih o izpitih osobja, signalnih predpisih itd. Za vsako zadevo so spisani vzorci prošnji.

V koledarčku so tabele za turnuse, konzulati, vozni odhodi in prihodi vlakov za Ljubljano in Maribor, kilometrske razdalje postaj, tabele za vijake itd. Vsak kupec koledarja je za slučaj smrtni neizgode zavarovan za Din 250.—

Uprava koledarčka bo, ako se tekom leta spremene razni predpisi, izdala še »dodatek h koledarju«, ki ga bo vsak kupec koledarja dobil brezplačno.

Železničarji! Kupite svoj koledarček! Centrala USZJ.